

ІНФОРМАТОР - 50

Щотижнева хроніка пресової служби УГС
15 листопада 1989 року

1. Київська філія Української Гельсінської Спілки прийняла відкриту заяву про наслідки Чорнобильської трагедії, звинувативши уряд УРСР у продовженні політики дезінформації, замовчування та засекречення даних щодо катастрофи, тобто у здійсненні геноциду власного народу. У заяві піднімається питання про притягнення до кримінальної відповідальності винуватців засекречення радіаційної ситуації, особливо організаторів першотравневої демонстрації і велогонки миру 1986р. у Києві. Передачу 30-кілометрової закритої зони у відання Мінатоменерго Київська філія УГС визнає порушенням територіального суверенітету УРСР, а саме міністерство вважає зобов'язаним платити щорічно відшкодування за збитки від припинення в зоні господарської діяльності. Ставиться питання про надання значних пільг потерпілим від аварії та про негайне припинення вивезення й продажу продуктів с/г виробництва із територій із підвищеною радіацією.

2. У грудні наступного року минає 200 років від дня штурму Ізмаїлу, вирішальну роль в якому відіграли українські козацькі війська на чолі із отаманами Головатим і Чепігою. Козаки знищили на підступах до Ізмаїлу турецький флот і висадили десант з Дунаю, що привело до падіння фортеці. Одеська партократія на чолі з відомим українським і-м секретарем Одеського обкому партії, кандидатом у члени Політбюро ЦК КПУ В.Крючковим хоче відзначити цей ювілей у звичних традиціях великодержавного шовінізму. Музей в Ізмаїлі, що називався раніше "Музеєм штурму фортеці Ізмаїл військами Суворова і українськими козаками" перейменовано в "Музей імені Суворова", із музейної фонограми розповіді про штурм зникла навіть згадка про українських козаків. Відповідним чином препаровано і новий путівник по Ізмаїлу, звичайно, російськомовний. В зв'язку із наближенням ювілею в місті планується встановлення бюстів Суворову і російському козаку Платову, а не українським отаманам. В Ізмаїлі встановлено передювілейний стенд, на якому написано: "Увековечить память 4 тысяч русских солдат и офицеров, павших при штурме крепости, соорудив обелиск на месте захоронения". На запит активіста місцевого Товариства української мови Володимира Кобилінського в райкомі партії "роз'яснили": "Под русскими подразумеваются и украинские козаки".

3. На Волині продовжується збір підписів за відновлення Української Автокефальної Православної Церкви, зокрема, за перехід до автокефалії Воздвиженського храму в Луцьку. Зібрано уже близько 10 тисяч підписів, проте влада зовсім не квалиться задовольняти справедливі вимоги вірників.

4. 28 жовтня в райцентрі Тячів на Закарпатті відбулися установчі збори Руху, на яких головою місцевої організації Руху обрано адвоката Беда. На 29 жовтня новостворена організація запланувала мітинг. Місцеві керівники, формально дозволивши мітинг, зробила все, щоб його зірвати. Перед початком відключили електроенергію - і озвучення вдалося забезпечити тільки через годину. На всіх дорогах із сіл були виставлені міліцейські пости, які не пропускали селян до райцентру. Чинилися перешкоди для в'їзду в Тячів громадян з інших областей та сусідніх районів. Організовували ці "заходи" 1-й секретар райкому партії Левко та голова райвиконкому Бринзяник. В результаті на мітингу було всього 500-600 осіб, які все ж активно підтримали ідеї РУХУ.

5. 4 листопада у місті Волчанську Харківської області на одній з центральних вулиць якийсь партійний прислужник спровокував сварку з активістом РУХУ Олександром Дев'ятовим. Міліція звинуватила Дев'ятова у хуліганстві, і його було оштрафовано на 30 карбованців.

6. 4 листопада в Стрию Львівської області на братській могилі жертв сталінсько-енкаведистського терору 1941 року була відправлена панахида, яку відслужив православний священник о.Іван Улинець. Того ж вечора з 21-ї години у вікнах будинків міста та навколишніх сіл горіли свічки пам'яті про тих, які загинули голодною смертю в 1932-33 роках та від кривавих рук чекістів.

7. 5 листопада в селі Стинава Стрийського району на Львівщині відбулося богослужіння на могилі січових стрільців. Після Служби Божої була відправлена панахида і посвячення трьох могил, де поховані

лування, як брехливо пише в газеті Міньковецький. Лист Михайла Плах-тія ясно показує ціну писанині про злочини бандерівців.

5. 12 листопада в Ужгороді на стадіоні "Спартак" відбувся мі-тинг, організований РУХОМ, на якому зібралось до трьох тисяч людей. На мітингу поставлено вимогу усунути з посад 1-го секретаря Закар-патського обкому партії Бандровського, 1-го секретаря Ужгородського міськкому партії Машкова, заступників голови міськвиконкому Битовсь-кого і Анікеевої за економічний розвал, дискримінацію корінного насе-лення при розподілі житла та при висуненні громадян на керівні поса-ди. Учасники мітингу прийняли рішення про передачу Кафедрального со-бору і Цетольнянської церкви віруючим греко-католикам, філармонії - під синагогу єврейській громаді.

6. 16 листопада у Трускавці проведено установчі збори місцевого осередку УГС. Головою вибрано Мирона Матківського. Від Львівської обласної ради УГС був присутній Мирослав Глубіш.

7. 17 листопада в Червонограді Львівської області відбулася пов-торна звітно-виборча конференція Львівського теркому профспілки ро-бітників вугільної промисловости. Якщо попереднього разу, 28 і 30 жовтня, конференція не відбулася внаслідок бойкоту частини делегатів, що протестували проти махінацій керівництва шахт, то тепер конфе-ренція пройшла успішно з перемогою справжніх шахтарських представників, прихильників страйкового комітету Червонограду. Головою теркому виб-рано співголову страйкового комітету міста Сергія Бесагу, секретарем - активіста РУХУ Михайла Махника. Від шахти номер 9 "Великомостівсь-ка" членом теркому вибрано активіста УГС Нестора Дрогобицького.

8. 18 листопада в Чернітові на санкціонованому мітингу пам'яті жертв фашизму до члена УГС Сергія Чуйка підійшли двоє осіб в цивіль-ному і зірвали в нього з куртки блакитно-жовтий вимпел з тризубом. По-тім без всяких пояснень затягли його до службового автобуса, де по-здирали значки з національною символікою, відібрали сумку і жорстоко побили. Після цього Чуйка відвезли в Новозаводський райвідділ мілі-ції. Як з'ясувалось пізніше, Чуйка били члени так званого робітничого загону сприяння міліції з камвольно-суконного комбінату, які публічно заявляють, що вони комуністи і будуть нещадно боротися з "жовтобла-китниками". Керівник цього загону сучасних чорносотенців - Прищепя. Члени загону погрозували Чуйкові розправою, якщо він розповість про напад на нього і побиття. В міліції Чуйка протримали чотири години і відпустили, після чого він побував у травмпункті міської лікарні, де йому була надана медична допомога та видана довідка на звільнення з роботи з приводу травми руки.

9. 18 листопада в Києві відбулася нарада, в якій взяли участь представники РУХУ, "Меморіалу", Товариства української мови, УГС, СНУМу, Української Студентської Спілки, УНДЛ, Всеукраїнського Това-риства репресованих, Комітету захисту УКЦ, страйкомів Львова, Микола-єва і Донецька, Товариства Лева та інших демократичних угруповань. Було ухвалено створити Демократичний виборчий блок України. Учасники наради узгодили спільний маніфест, що закликає до досягнення реально-го політичного і економічного суверенітету України, багатопартійної системи, багатокладної економіки, прийняття нової конституції Украї-ни, узгодженої з міжнародними пактами про права і свободи людини, до національного відродження народів України, а також до легалізації українських церков.

10. 18 і 19 листопада в Ужгороді відбулися мітинги на могилі видатного закарпатського історика і мовознавця, греко-католицького священика Михайла Лучкая з нагоди 200-річчя з дня його народження. На мітингу в присутності до трьох тисяч осіб виступили голова Закарпат-ської філії УГС Олександр Орос, письменник Іван Чендей, громадський діяч Євген Гошовський та інші. Вони засудили місцевих партчиновників за те, що ті всіляко перешкоджають справі легалізації УКЦ. Після мі-тингу люди провели молебень, який відбувся без священика. Напередодні мітингу греко-католицькому священику, який мав відправляти на могилі Михайла Лучкая панахиду, було суворо заборонено брати участь у мітин-гах.

11. 19 листопада у Львові на Янівському цвинтарі відбувся мітинг пам'яті жертв фашизму. Тут гітлерівці проводили масові розстріли гро-мадян, особливо євреїв. Мітинг вів заступник голови Єврейського това-риства ім. Шолома Алейхема. Перед людьми виступили активісти нефор-мальних організацій міста, а також колишній чудом вцілілий в'язень Янівського концтабору. Було прийнято резолюцію про ліквідацію собачо-го розплідника на місці розстрілів людей і на місці фашистського концтабору та про створення там меморіалу. На мітингу люди тримали блакитно-жовті прапори поряд з плякатом, де була зображена шестикутна зізда Давида.

12. 19 листопада в селі Стапчани Львівської області відбувся тригодинний поминальний мітинг-реквієм, присвячений проголошенню За-

ІНФОРМАТОР 52

Щотижнева хроніка пресової служби УГС
29 листопада 1989 року

1. У Харкові виникла ініціативна група із декількох офіцерів, що планує створити у подальшому комітет відновлення української національної армії. Організатор групи – майор Петро Недзельський. Відбування термінової військової служби в межах своєї республіки, створення в складі Радянської Армії національних формувань, вища та середня військова освіта українською мовою, незалежність армії від політичної кон'юнктури – ось питання, що обговорюються на зібраннях групи, яка встановила зв'язки з всесоюзною незалежною громадською організацією військових "Щит".

2. На чергових зборах Донецької філії УГС на проповіді дотеперішнього голови філії Григорія Гребенюка (Краматорськ), який хоче зосередити свої зусилля на роботі в РУСІ й на передвиборній боротьбі, новим головою Донецької філії було обрано вчителя з Донецька Валерія Сардака.

3. 12 листопада в селищі Іршава Закарпатської області відбулася установча конференція РУХУ. В залі Іршавського райвиконкому, де проходила конференція, було, крім делегатів, понад триста осіб. Промовці говорили про порушення прав віруючих, яким не дають можливості здійснювати релігійні обряди, про будівництво в селі Пістрялово суперпотужної рентгено-лазерної установки з індивідуальним атомним реактором. Конференція засудила колоніально-грабіжницьку діяльність центральних московських відомств, які будуть на Закарпатті такий об'єкт, від якого відмовилися в Красноярську, бо він небезпечний для здоров'я людей. Делегати конференції підтримали програму і статут РУХУ, обрали районну раду РУХУ, головою якої став Василь Марусинець. В той же день в парку відбувся мітинг, на якому виступив голова Закарпатської обласної філії УГС Олександр Орос та інші. Конференція і мітинг пройшли з блакитно-жовтими прапорами і гербом Карпатської України.

4. В Чернівцях за незалежну дослідницьку діяльність по вивченню причин та наслідків невідомого масового захворювання, що проявилось недавно у формі випадання волосся в дітей, звільнено з роботи доцента Чернівецького державного університету Ігора Нестерука, який є головою екологічної комісії обласної організації РУХУ. 15 листопада конфліктна комісія профкому університету відмовила у клопотанні Ігоря Нестерука щодо відновлення його на роботі. Несправедливе звільнення доцента Нестерука викликало обурення колективу, де працював учений.

5. 18 листопада в Херсоні троє невідомих вчинили напад на активіста Херсонської філії УГС – Олександра Вліщова. Напасники побили його і швидко зникли.

6. 19 листопада в Ужгороді начальник управління внутрішніх справ Закарпатської області Сірик організував brutальний розгін розташованої за містом барахолки. Сотня міліціонерів в повному бойовому спорядженні за командою кинулася на людей, в основному стариків та жінок, б'ючи їх гумовими палицями і розкидаючи виставлені на продаж речі, а міліційні спецмашини в погоні за міфічними спекулянтами наїжджали на невинних громадян. Багатьох людей функціонери без всяких підстав затримували і відвозили в управління міліції. Повідомляють, що в результаті цієї протизаконної міліційної акції зазнали серйозних травм кілька осіб, які перебувають зараз в лікарні. Є всі підстави вважати, що побиття людей вчинено, аби залякати населення, а також для тренування бойовиків із ужгородського ЗМОРу на випадок, коли доведеться розганяти несанкціоновані мітинги.

7. 19 листопада в селі Мелна Рогатинського району Івано-Франківської області відбулася панахида на могилах січових стрільців і воїнів УПА.

8. 19 листопада в Києві після перепоховання на Байковому кладовищі загиблих в радянських концтаборах українських патріотів Василя Стуса, Олексі Тихого і Юрія Литвина на делегацію УГС з Тернопільщини, що йшла до вокзалу з українськими прапорами, напала міліція. Тернопільчан штовхали, лякали розправою, явно провокуючи на сутичку. А біля самого вокзалу, вигукнувши "Бей бандеровців!", капітан міліції Дудник вдарив члена УГС Петра Косянчука. Іншого співчанина били гумовими палицями. "Нам би автомати – ми б вас всіх поубивали!" – вигукну-

A

І Н Ф О Р М А Т О Р - 53
Щотижнева хроніка пресової служби УРС
6 грудня 1989 року

1. 19 листопада в Кременчуці кілька сотень людей взяли участь у засіданні дискусійного клубу, на якому активісти Товариства української мови висвітлили питання занепаду української мови за роки радянської влади. Заторкнули й історію української національної символіки. Обговорення відбувалося під блакитно-жовтими прапорами. Хвилиною мовчання учасники зборів вшанували пам'ять українських політв'язнів, які загинули в радянських концтаборах у 80-ті роки - Василя Стуса, Олексі Тихого і Юрія Литвина. Схвалено резолюцію, в якій є пропозиція назвати одну з вулиць Кременчука іменем Василя Стуса. В засіданні брав участь народний депутат СРСР Микола Куценко.

2. 23 листопада в Харкові засуджено на 15 діб активіста групи анархо-синдикалістів Володимира Соловйова, якому інкриміновано організацію альтернативної демонстрації під час святкування роковин Жовтневої революції 7 листопада. Нагадаємо, що в альтернативній демонстрації взяли участь до 1000 осіб, серед яких були активісти РУХУ, "Меморіялу", організації "Вибори-89" та інші. Попереду колони демонстранти несли 8 блакитно-жовтих прапорів з чорними стрічками.

3. Незважаючи на численні запевнення радянських офіційних осіб про демократизацію, практика поліцейського втручання в контакти людей та ідеологій продовжується. Днями стало відомо, що в редактора канадського журналу "Самостійна Україна" Павла Дорожинського, який після відвідин України повертався в Канаду, на митниці в Чопі було вилучено всі незалежні друковані видання, в тому числі і примірник журналу "Український Вісник" з дарчим написом редактора.

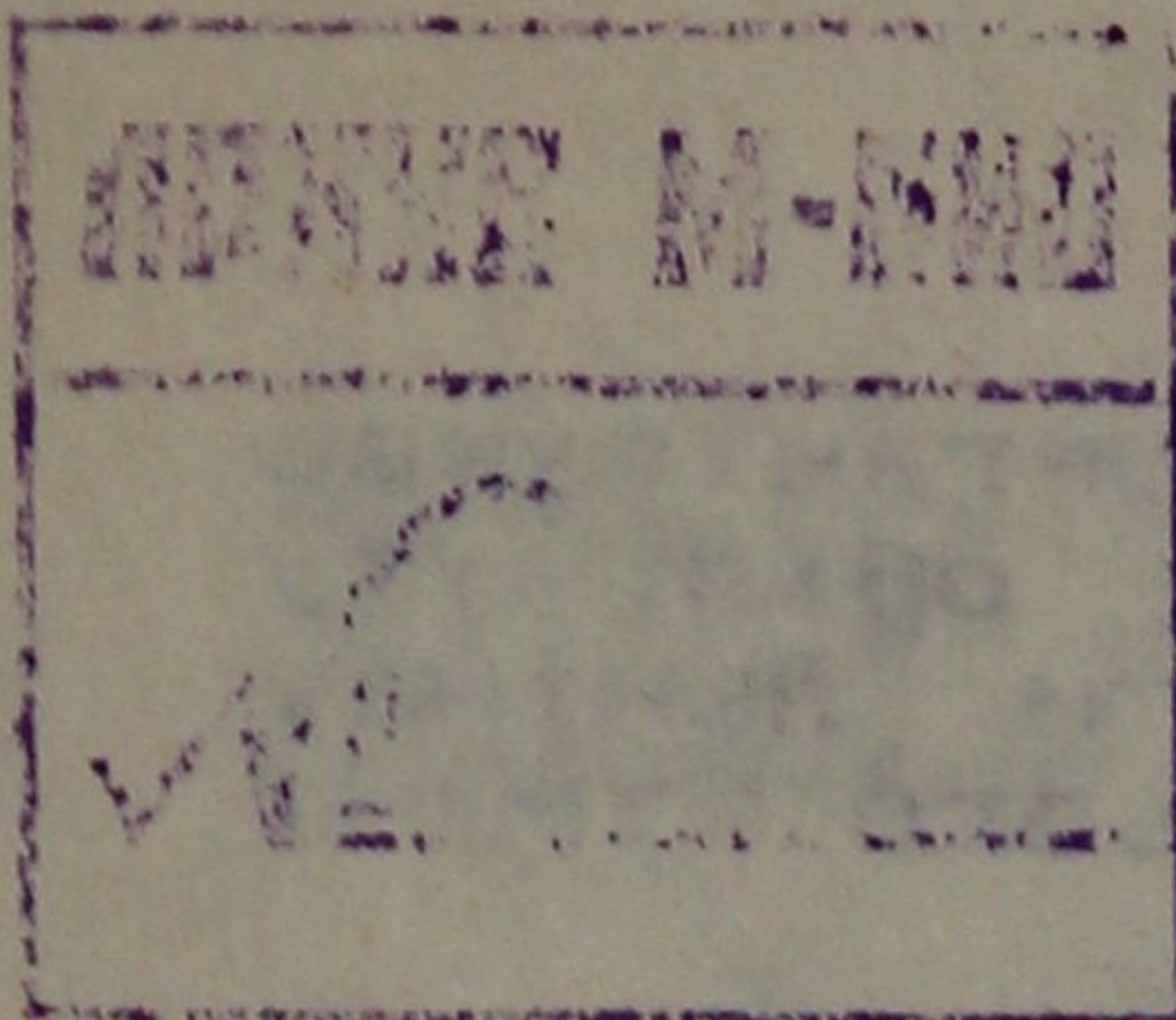
4. 24 листопада в Києві у приміщенні педагогічного інституту відбулася установча конференція Київської організації Української Студентської Спілки, в якій взяли участь делегати дев'яти вузів міста. На конференції було проголошено створення УСС і вибрано раду. Осередки Української Студентської Спілки засновано в цілому ряді міст України. На 8-10 грудня намічено всеукраїнський установчий з'їзд УСС.

5. 25 листопада в Черкасах в палаці "Дружба народів" з ініціативи обласної організації РУХУ, товариств "Екологія", "Гласність" та інших відбулися збори виборців, на яких було прийнято рішення відкликати народного депутата СРСР Чабанова, що є директором виробничого об'єднання "Ротор". Черкаси входять до 15 міст Радянського Союзу, де особливо важке екологічне становище. У своїй виборчій програмі Чабанов обіцяв боротися за покращення екологічної ситуації. Проте він, не зважаючи на протести черкадан і рішення сесії міськради, добивається будівництва в Черкасах ще одного заводу.

6. 26 листопада на заклик кардинала Української Католицької Церкви Мирослава Любачівського у всіх українських греко-католицьких церквах світу відслужено молебні за легалізацію УКЦ в Україні.

7. В Луцьку парафіяни УАПЦ Хрестовоздвиженської церкви прийняли звернення до православних християн Волині з закликом підтримати відозву першогоєрарха Української Автокефальної Православної Церкви єпископа Іоанна від 22 жовтня 1989 року і закликали православних віруючих і священників повернутися в лоно своєї рідної церкви.

8. Останніми днями в Одесі, де заправляє відомий шовініст перший секретар обкому партії Крючков, посилюється переслідування активістів незалежних організацій. Позбавлено примішень Товариство української мови, "Меморіялу", а обласній організації РУХУ взагалі відмовлено в приміщенні. Не має де розміститися і "Асоціація безпартійних за перебудову". Співголовам РУХУ Цимбалюкові, Якимовичу та іншим погрожують виключенням з партії і позбавленням роботи. Одеські можновладці забороняють будь-які мітинги і демонстрації. Особливо переслідують громадян за українську національну символіку. Так 15 жовтня цього року на підході до парку імені Шевченка, де мав відбутися несанкціонований мітинг РУХУ, міліція затримала жителя Одеси Олега Коденчука, який йшов на мітинг з українським національним прапором. 5 листопада під час недільника, організованого товариством "Південна громада", активіст Мирослав Андрійчук підняв біля пам'ятника Шевченкові блакитно-жовтий прапор. Невдовзі Андрійчука затримала міліція Жовтневого РВВС. 7 листопада функціонери в цивільному влаштували справжнє полювання на активістів неформальних організацій, аби не допустити їх участі в демонстрації в роковини Жовтневого перевороту з національною символікою. Цього дня затримано Михайленка, Домбровську, Коденчука, Гніпу, Павловського і Дорошенка. Їх продержали в міліції цілий день, а на Коденчука склали протокол тільки за те, що на сорочці в нього були написи "Ще не вмерла Україна" і "Хай живе незалежна соборна Україна", а також тризуб і древні герби українських міст. Коденчука за використання українського національного прапора засуджено на 15 діб. Після звільнення 26 листопада Коденчук знову вийшов до будинку Одеського

І Н Ф О Р М А Т О Р - 17

Інформаційно-публіцистичний тижневик УГС
26 квітня 1990 року
Випуск 17 (73)

(Видає Українська Незалежна Видавничо-Інформаційна Спілка)

1. 14 квітня в урочищі Триби Полтавської області проведено перезаховання жертв сталінських репресій. Перед початком траурного мітингу міліція брутально затримала групу юнаків з блакитно-жовтими прапорами. Їх силоміць посадили у машину і відвезли у райвідділ міліції, де конфіскували прапори і після цього відпустили. На мітингу, що проходив під повним контролем місцевої партократії, виступив 1-й секретар обкому компартії М'якота. Від нього, очевидно, і поступила вказівка ізолювати людей з українськими національними прапорами. Цікаво, що це дике беззаконня осудила навіть офіційна комсомольська газета "Комсомолец Полтавщини" від 17 квітня цього року у своєму репортажі про мітинг. Автор репортажу П.Стороженко наводить, зокрема, висловлювання ряду учасників мітингу, з яких видно позитивне ставлення полтавчан до національної символіки.

2. Уночі 20 квітня у Рівному біля пам'ятного знаку вчинено акт вандалізму - понівечено блакитно-жовтий прапор і сталеву щоглу. Увечері прапор і щогла були повністю відновлені громадою міста.

3. 20 квітня у Львові 23 депутати обласної Ради підписали заяву до Верховної Ради УРСР та Президента СРСР Міхаїла Горбачова, у якій рішуче засудили факт подвійної окупації України - військами РСФСР у 1919 році та військами СРСР у 1939 році. У заяві міститься вимога визнати входження України до складу СРСР незаконним актом, оскільки він був здійснений окупаційними органами влади. Цього ж дня сесія обласної Ради прийняла рішення про перетворення газети "Вільна Україна", що була спільним органом обласної Ради і обкому компартії, в орган тільки Львівської обласної Ради. Комуністам залишено газету "Львовская правда". Однак обком компартії відмовився виконувати це рішення, а новий 1-й секретар обкому Секретарюк заявив, що не буде віддано Раді ні одна, ні друга газета. Сесія також прийняла рішення про неприпустимість втручання партійних органів у державну, господарську та культурну діяльність області.

4. У селищі Великі Бірки під Тернополем відбувся мітинг в честь підняття блакитно-жовтого прапора. Зібралось до півтора тисячі осіб. Виступили активісти РУХУ Василь Дячун, Роман Мацелих, Мирон Махінко. Після мітингу вся громада рушила до місця, де були поховані підпільники, члени ОУН, розстріляні німцями у лютому 1943 року. Намагання перепоховати їх на цвинтар у всі післявоєнні роки натрапляли на заборони збоку влади. Тільки тепер настала можливість провести перезаховання страчених з належними почесностями. Останки 32 членів ОУН було складено у шість домовин і процесія з національною символікою рушила на цвинтар, де відбулося повторне поховання. Панахиду відправив греко-католицький священник о.Іванюк. Були присутні рідні та друзі розстріляних. Після панахиди проведено мітинг, на якому виступили очевидець тих трагічних подій Михайло Буреловський, жителі селища Анна Федяга, Олег Рокитський, члени УГС Роман Федяга, Ярослав Демидась та ін.

5. 21 квітня у Львові відбулася нарада представників крайових організацій СНУМу. Прийнято рішення посилити антиімперську пропаганду і агітацію серед української молоді, взяти активну участь у відзначенні дня народження Симона Петлюри, що відбудеться 12-13 травня у Полтаві, а також розпочати організаційну роботу по підготовці установчого з'їзду всеукраїнської СНУМ, який відбудеться 26-27 травня в Івано-Франківську. За довідками з питань з'їзду звертатися до членів оргкомітету: Олег Вітович тел.63-60-80, м.Львів; Дмитро Корчинський тел.224-01-89, м.Київ; Сергій Навроцький тел.6-27-81, м.Івано-Франківськ.

6. 21-22 квітня у Львові відбувся установчий з'їзд Української християнсько-демократичної партії. Головою партії обрано Василя Січка.